

מותו של התליין

הוא היה מעדיף שיזכרו אותו כאי הוב ליבה של גרטה גארבו האי להיית, אבל בישראל יזכרו תמיד את עוזי סברין שרטור כתליין של אדולף אייכמן.

שבוע לפני ראש־השנה, בגיל 67, נפטר הפרקליט הוותיק בעת ביקור אצל בנו במיאמי. ליבו החולה רמז לו, כנראה, שהמועד מתקרב, והוא השאיר רשימה של כמה עשרות מכרים וידידים, שיש להודיע להם על מותו. בין היתר ביקש להודיע על כך גם לעורך העולם הזה, אורי אבנרי ולכתבת הישיבטית, אילנה אלון.

לשרטר היה קשר מיוחד לשבועון. באחד הימים, לפני 17 שנה, קרא בה עולם הזה על מיקרה מוזר שבו התבקש שופט לחתום על צו־חיפוש אצל אדם ששמו לא הותר לעיון אף לשופט עצי. מו. שרטור קנה את הגליון, וכאשר הציץ בתצלום חשבו־הבנק של החשוד, חש כו עניינו. הוא זיהה מיד את מיספר חש־בו־הבנק שלו עצמו. "כך נודע לי, מעל דפי העולם הזה, שמתנהלת נגדי חק־רת־מישטרה".

שרטר היה אז פרקליט בכיר בפרק־ליטות תל־אביב ופירסום חשדות נגדו על יוזף צ'קים וקבלת־שומר היה עלול לסכן את עתידו. "לא הייתי מודאג מהחקירה, כי ידעתי שלא עברתי שום עבירה, אבל מאוד חששתי מהעולם הזה. פחדתי שהוא יפרסם את הסיפור

עם גרטה גארבו

ת יין של שרטור היו מעניינים ומגוונים. את ילדותו עבר בגרמניה, לשם הגיעו הוריו מצ'רנובץ. לאביו היה אולפן־הסרטה כברלין. כאשר היה שרטור בן 3, הגיעה לאולפנו של האב שחקנית מתחילה משוודיה. מכיוון שלא היה לה איפה לגור, התגוררה זמן מה בבית הוריו. "העלמה גוסטבסון אהבה אותי מאוד, ולקחה אותי איתה לכל מקום. גם אחרי שעזבה, המשיכה לכתוב לי גלויות. אחרי שנים אחרות התפרסמה בעולם בשם גרטה גארבו", סיפר שרטור להעולם הזה. אחרי שהאב פשט את הרגל, עברה המישפחה לפאריס ומשם חזרה לרומני. י.ה. כאשר למד בבית־הספר התיכון, פרצה מילחמת־העולם השנייה. את המילחמה עבר הצעיר בתלאות רבות במחנות־עבודה ובעבודות־כפייה. מישפחתו לא היתה ציונית, והוא לא התעניין בישראל. אבל אחרי המילחמה

עוזי סברין שרטור (למעלה, עם מוצג מישפטי) נפטר במיאמי אחרי 20 שנות שרות בפרקליטות תל־אביב ושנתיים בלבד אחרי שיצא לגימלאות

ואת, למרות שזכה להשיג את העונשים הכבדים ביותר שהוטלו בשנים האחרונות — 30 שנות־מאסר ל־אנס המנור מס" 46 שנים למוריק־הנפט — לא שמרו לו הנאשמים טינה. להיפך, לעיני תים זכה אף לקבל מהם מיכתב־הע"רכה.

חבריו בפרקליטות אהבו אותו והיו מסורים לו מאוד. כאשר פרש לגימלאות עשו לו מחווה יוצא־דופן, שלא נעשה מעולם לפרקליט כלשהו. הם ערכו לו מסיבה, ובה הגישו נגדו כתב־אישום על נטישת מושגים. הפרק־ליטים עלו להעיד עד כמה הם מרגיזים שים נטושים וחסר־אונים אחרי פרישתו. במישפט המכובדים הורשע שרטור, אך יצא בעונש קל. "הנאשם ערמומי מאוד", כתבה אחת הפרקליטות.

רק שנתיים עברו מאז צאתו לגימלאות עד שנטש את העולם סופית. מכה קשה היתה לו מות אשתו רבקה, שנפטרה מסרטן לפני שנה. ליבו החולה ואהבתו הגדולה למשקה החריף זירו את מותו.

לכל מי שהכיר אותו, יחסר שרטור בחושי־ההומור שלו ובסגנונות הבלתי־רגילה של אישיותו. את החלל שהותיר בפרקליטות לא מילא עדיין איש.

אילנה אלון

עצמו לחץ על הכפתור ששיחרר את עניבת־התנק, אבל הוא חרט היטב בויכח רוגו את אותן נקעות מרתקות, שבהן זכה לבצע את ניקמת קורבנות־השואה ונכנס להיסטוריה.

אנס מנומס ומזריק־הנפט

ח ושידהומור המפורסם והציני יות הנוקבת שלו התבטאו גם בסיום אותה אפיזודה בחייו. את האפר שמנו בתוך כד־מתכת, שבו היו החל־בנים משתמשים באותה תקופה. אחרי שגמרנו לפזר את האפר, חזרתי הביתה עם שחר, ועם כד־החלב. כאשר קמו שני בני, שהיו אז ילדים קטנים, וראו את הכר, צחקו וצעקו: אבא חלבן! אבא חלבן!"

בגיל 40 התחיל בקאריירה החדשה שלו, כמישפטן וכתובע בפרקליטות. למרות שלמד עברית בצבא מתיוק תיקים, ומעולם לא עבר קורס פורמלי, זכה להופיע במירב המישפטים החשר בים והמעניינים של התקופה. מיכאל צור, סלומון אבו, הקיבוצניק הפורץ נע"מ דילר, "האנס המנומס" שלמה לב־עמי, מוריק־הנפט משה לוי, "האנס האתלטי" משה שבתאי — אלה היו רק אחרים מהנאשמים שתבע לדין, ובכל

מצא עבודה במעון ליתומי־מילחמה יהודיים, ויחד איתם עלה לארץ.

את פרנסתו בישראל מצא תחילה כסוהר בשירות בתי־הסוהר. אז כבר שייך את שמו הפרטי מסברין לעוזי. היה זה במילחמת־העצמאות. כאשר הגיעו העושים הראשונים ליחידתו, אחו המיפקד ככלי ואמר: "זה יורה בצדורות, בדיוק כמו ששרטור מרכיב". מאז הפך שמו בישראל עוזי.

אחד המאורעות החשובים בחייו היה הוצאת־להורג של אדולף אייכמן. באותה תקופה עבר שרטור בשירות בתי־הסוהר ולמד מישפטים. סמוך לתאריך ההוצאה־להורג התבקש שרטור לברר פרטים על שריפת הגופה. הוא ברק את החוק והתברר לו שכאשר בוטל עונש־המוות בישראל, בוטלו גם התקנות שקבעו את צורת ביצוע העונש. הוא היפנה לכך את תשומת־ליבו של מישי־רד־המישפטים, וכתוצאה מכך תוקנו תקנות חדשות, שיופעלו בוודאי גם אם אכן יוצא איוואן דמיאניוק להורג.

בגלל ידיעת השפה הגרמנית היה שרטור בקשר אישי הדוק עם אייכמן. הוא היה מביא לו את הרואר והתבקש לשאול את האסיר מה מישאלתו האה־רוגה. אייכמן ביקש רק בקבוק יין מתוק וצורכי־כתובה. שרטור לא גילה מעולם אם הוא

פרקליט־מחוז שרטור עם תיקיו בבית־המישפט נרטה נארבו + אדולף אייכמן

עלמה סוהר העולם הזה